

'NEVER SNITCH BROERTJE, WANT DE STRAAT HOORT HET'

Robby Roks*

Op basis van etnografisch onderzoek in Den Haag wordt beschreven dat 'niet *snitchen*' geen morele straatcode is, maar eerder een manier vormt waarop jongeren op straat bezig zijn met het construeren en communiceren van hun identiteit, in oppositie tegen hun natuurlijke vijand: de politie.

1 'Tijdens verhoren altijd je mond dichthouden'

Eind augustus 2011 sta ik op straat in een kleine Haagse wijk te praten met een aantal (jonge)mannen. Er wordt gesproken over een strafzaak van een steekpartij waar Fernando, met zijn nog geen achttien jaar de jongste van de aanwezigen, en een drietal van zijn vrienden bij betrokken zijn. Sinds halverwege 2011 zitten twee van zijn vrienden voor deze zaak vast. Fernando geeft aan het dossier van de strafzaak te hebben gelezen en vertelt uitgebreid over het verloop van de verhoren door de politie. Sanjay, die een paar jaar ouder is dan Fernando, zegt: 'Tijdens verhoren altijd je mond dichthouden. Niets zeggen, dan kunnen ze je niets maken.' Hij legt aan Fernando uit dat hij dit zelf ook doet en dat het de verhoerende agenten altijd enorm frustrereert. Fernando antwoordt met een grote glimlach op zijn gezicht: 'Ja, ik weet zwijgen, maar ik wilde fokken met de politie'.

Aan de nadruk die gelegd wordt op 'niet *snitchen*' ligt een problematische relatie met de politie ten grondslag. Op straat wordt de politie beschouwd als 'de natuurlijke vijand'

Deze interactie maakt deel uit van mijn etnografische promotieonderzoek naar de inbedding van criminaliteit en identiteit van de Haagse Rollin 200 Crips, een Nederlandse 'gang' naar Amerikaanse blauwdruk die sinds de jaren negentig van de vorige eeuw in de media geregeld van zich heeft laten horen.¹ Een deel van de centrale personen in mijn studie hield zich tijdens ons contact tussen 2011 en 2013 bezig met

uiteenlopende criminele activiteiten en om die reden vormde de interactie met de politie een terugkerend onderwerp van gesprek.

In deze bijdrage wil ik het thema *snitchen* nader uitdiepen. Deze van oorsprong Amerikaanse *slang* komt ook in de Nederlandse straattaal² terug en wordt daar gebruikt als synoniem voor het geven van belastende verklaringen bij de politie over anderen, onder andere tijdens verhoren. Aan de nadruk die gelegd wordt op 'niet *snitchen*' ligt een problematische relatie met de politie ten grondslag. Op straat wordt de politie namelijk beschouwd als 'de natuurlijke vijand'.³ Voordat wordt ingegaan op welke rol *snitchen* heeft gespeeld tijdens mijn promotieonderzoek, bespreek ik eerst kort hoe deze notie een plaats krijgt in de wetenschappelijke literatuur. Ik besluit met enkele reflecties en suggesties voor criminologisch en juridisch vervolgonderzoek naar dit thema.

Snitchen lijkt te breken met een zwijgcode die geldt binnen doorgaans afgesloten, hechte sociale netwerken in de context van criminaliteit

2 *Snitchen* als morele code?

De etymologische wortels van het woord *snitchen* voeren terug tot de achttiende eeuw. Over de gehele wereld zijn er termen, deels gemeengoed geworden door de populaire media, die verwijzen naar deze materie.⁴ In bredere zin raakt *snitchen* aan de thematiek van klokkenluiders,⁵ kroongetuigen en andere spijtoptanten, met dien verstande dat klokkenluiders

* Drs. R.A. Roks is als promovendus verbonden aan sectie Criminologie van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Deze bijdrage is gebaseerd op het proefschrift *In de h200d: een eigentijdse etnografie over de inbedding van criminaliteit en identiteit* waarop hij later dit jaar hoopt te promoveren.

- Onder andere in de documentaire *Strapped 'N Strong* uit 2009 (online te bekijken via: www.npo.nl/crips-strapped-n-strong/POMS_S_BNN_097359), maar ook in een boek (S. van Stapele, *Crips.nl, 15 jaar gangcultuur in Nederland*, Amsterdam: Vassalucci 2003) en diverse artikelen in het tijdschrift *Nieuwe Revu* (bijv. S. van Stapele, 'Crips', *Nieuwe Revu* 1998, p. 42-47).
- Het gebruik van de term *snitchen* in de Nederlandse straattaal valt, net als de denigrerende aanduidingen die voor de politie gebruiken zoals 'po-po', '5-0', 'pigs', te herleiden tot de invloed van populaire hiphopmuziek en films en series over het Amerikaanse straatleven.
- J.D. de Jong, *Kapot Moelijk. Een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsgegedrag van 'Marokkaanse' jongens*, Amsterdam: Aksant 2007, p. 67.
- R. Rosenfeld, B.A. Jacobs & R. Wright, 'Snitching and the code of the street', *British Journal of Criminology* 2003, p. 291-309.
- E. Lissenberg, *Klokkenluiders en verklappers*, Amsterdam: UvA 2008.

Centrale personen van het onderzoek en de criminele activiteiten van een deel van hen

Gedurende drie jaar verrichtte ik etnografisch onderzoek in het 'Vergeten Dorp', een gefingeerde naam – om herkenbaarheid te voorkomen – gebaseerd op hoe deze kleine wijk in het stadsdeel Laak van Den Haag in de volksmond bekend staat. De centrale bevindingen in mijn proefschrift zijn gebaseerd op verhalen, interacties en observaties die ik vanaf de start van mijn veldwerk in januari 2011 gedurende drie jaar heb verzameld. In die periode heb ik op straat, in het lokale buurthuis 'de Club' en via daar opgedane contacten een netwerk opgebouwd van iets meer dan 150 personen. Hiervan

heb ik van 60 respondenten uitgebreide persoonlijke informatie verzameld, ofwel op basis van een of meerdere interviews ofwel op basis van een langdurig intensief contact, bestaande uit een veelvoud aan ontmoetingen en informele gesprekken tijdens het deelnemen aan het dagelijks leven in de wijk. Ten slotte heb ik van 40 jonge respondenten gedurende drie jaar hun activiteiten op social media (Twitter, Instagram en Facebook) gemonitord en geanalyseerd. Het grootste gedeelte van de respondenten is van Surinaamse of Antilliaanse afkomst, gevolgd door een ongeveer gelijke verdeling respondenten uit Turkije, Marokko of landen uit Centraal-Afrika.

Naast de vele uren die ik in de nabijheid van (voormalig) leden van de Rollin 200 Crips doorbracht, sprak ik met diverse buurtbewoners en in de wijk werkzame welzijns- en veiligheidsprofessionals. Een groot deel van mijn respondenten bestond echter uit (jonge-) mannen die op een of andere manier actief waren op het gebied van criminaliteit op straat. Soms sporadisch, naast het volgen van een opleiding, het verrichten van reguliere arbeid of als aanvulling op hun uitkering, maar soms ook op meer beroepsmatige basis waarbij inkomsten uit illegale, veelal criminele werkzaamheden de enige manier vertegenwoordigde waarop zij geld verdienden.

misstanden aan de kaak stellen, maar doorgaans zelf niet betrokken zijn bij criminele activiteiten. *Snitchen* lijkt te breken met een zwijgcode die geldt binnen doorgaans afgesloten, hechte sociale netwerken in de context van criminaliteit. Een *snitch* wordt gezien als een informant of een verrader die de politie van informatie voorziet, meestal in ruil voor een geldelijke vergoeding⁶ of strafvermindering.⁷ Een iets minder strikte lezing beschouwt een *snitch* als iemand die belastende informatie over anderen aflegt bij de politie; tijdens verhoren als verdachte of getuige, maar ook buiten dergelijke situaties, bijvoorbeeld door een (anonieme) melding of tip.

In een aantal beperkte, maar informatieve Amerikaanse studies⁸ over *snitchen* wordt het beschreven als een 'violation of an urban code that dictates non-compliance with and avoidance of law enforcement as matters of street honor'.⁹ Niet *snitchen* wordt in dit verband gezien als een gedragscode onder actieve daders¹⁰ en als onderdeel van de bredere straatcode: als wijze waarop men zich binnen de straatcultuur ten opzichte van elkaar zou moeten gedragen. Deze 'code of the street'¹¹ kan gezien worden als het product van geïnstitutionaliseerd wantrouwen, waarbij in het bijzonder de zwarte bevolking in Amerikaanse achterstandswijken een afstand ervaart ten opzichte van politie en diens legitimiteit wantrouwt. Vanuit dit perspectief wordt *snitchen* aangeduid als 'legal mobilization in reverse':¹² een omkering van het proces waarbij formele instanties en autoriteiten op de hoogte worden gesteld van misstanden op het gebied van criminaliteit. Wanneer dit betrekken van de autoriteiten achterwege blijft, bijvoorbeeld vanwege morele gedragscodes onder actieve daders of een diepgeworteld wantrouwen richting sociale-controleinstituten, kan dit eigenrichting in de hand werken.¹³

Hoewel de term *snitchen* in Nederlandse studies niet expliciet naar voren komt, zijn er wel twee voorbeelden te noemen die raken aan deze thematiek. Kroese en Staring conceptualiseren in hun onderzoek naar gedetineerde overvallers 'de zwijgnorm' als 'morele code' die een onderdeel vormt van het stelsel van normen en waarden dat onder overvallers als richtlijn geldt voor de wijze waarop men zich ten opzichte van mededaders en slachtoffers dient te gedragen.¹⁴ De Jong stipt in zijn onderzoek naar straatcultuur onder Marokkaanse delinquenten jongeren iets vergelijkbaars aan.¹⁵ Hij beschrijft 'het elkaar nooit verraden' als onderdeel van een van zijn zeven ideaaltypische straatwaarden als 'morele opvattingen en gedragscodes' die vertegenwoordigen wat op straat als goed (groeps)gedrag wordt beschouwd.¹⁶

Deze twee voorbeelden illustreren dat ook in Nederland de 'regels van de straat' lijken te dicteren dat men elkaar niet verradt.

Binnen de straatcultuur lijkt zwijgen niet gezien te worden als een *recht*, maar wordt het eerder opgevat als een *plicht*

In juridische zin heeft het overbekende 'you have the right to remain silent' als zwijgrecht in Nederland een plaats in artikel 29 lid 1 en 2 Sv. Dit zwijgrecht, als onderdeel van het *nemo tenetur*-beginsel, is onder andere gericht op de bescherming van verdachten en ziet erop toe dat zij niet hoeven mee te werken aan hun eigen incriminatie.¹⁷ Binnen de straatcultuur¹⁸ lijkt zwijgen niet gezien te worden als een *recht*, maar wordt het eerder opgevat als een *plicht*. Deze zwijg-*plicht* strekt zich bovendien niet enkel uit tot de eigen incriminatie, maar krijgt vooral vorm en betekenis richting anderen. Toch is het de vraag of *snitchen* – of beter gezegd: niet *snitchen* – geoperationaliseerd moet worden als een morele (gedrags)code. Copes, Brookman en Brown menen dat het niet zozeer een gedragscode is, maar dat het eerder gezien moet worden als iets dat door de betrokkenen gebruikt wordt om hun eigen gedrag te verklaren, aan anderen uit te leggen, te rechtvaardigen en, tegelijkertijd, als een manier om hun identiteit vorm te geven.¹⁹

De personen die ik in het kader van mijn veldwerk in Den Haag heb gesproken keuren snitchen nadrukkelijk af en beschouwen het als iets dat breekt met de ongeschreven regels van de straat

3 'Ik ken hem niet: zo'n nigga ben ik'

De personen die ik in het kader van mijn veldwerk in Den Haag heb gesproken keuren snitchen nadrukkelijk af en beschouwen het als iets dat breekt met de ongeschreven regels van de straat. De eerdergenoemde Fernando gaf hier expliciet zicht op toen ik hem vroeg naar zijn ervaringen met politie en justitie. Hij vertelde twee weken in jeugddetentie te hebben

6 Het betreft hier de situatie in de Verenigde Staten. In Nederland wordt een geldelijke vergoeding gezien als een niet-toelaatbare toezegging onder paragraaf 5 van de Aanwijzing toezeggingen aan getuigen in strafzaken. Zie ook: I.M. Abels, 'Toezeggingen aan getuigen in strafzaken of toch deals met criminelen', *Ars Aequi* 2005, p. 861-864 (AA20050861).

7 V. Topalli, 'When being good is bad: an expansion of neutralization theory', *Criminology* 2005, p. 797-836.

8 Voor een overzicht zie: E.W. Morris, 'Snitches End Up in Ditches' and Other Cautionary Tales', *Journal of Contemporary Criminal Justice* 2010, p. 254-272.

9 Topalli 2005, p. 801.

10 Als onderdeel van de zogenaamde 'convict code'. Zie: D.L. Wieders, *Language and social reality: The case of telling the convict code*, Den Haag: Mouton 1974.

11 E. Anderson, *Code of the Street. Decency, violence, and the moral life of the inner city*, New York: Norton 1999.

12 Rosenfeld, Jacobs & Wright 2003, p. 291.

13 D. Black, 'Crime as social control', *American Sociological Review* 1983, p. 34-45; Anderson 1999.

14 G.J. Kroese & R.H.J.M. Staring, *Prestige, professie en wanhoop: Een onderzoek onder gedetineerde overvallers*, Gouda: Quint 1993, p. 139-142.

15 De Jong 2007.

16 De Jong 2007, p. 154-156.

17 Zie L. Stevens, *Het nemo tenetur-beginsel in strafzaken: van zwijgrecht naar containerbegrip*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2005.

doorgebracht. Door zich direct te beroepen op zijn zwijgrecht kwam hij naar eigen zeggen 'direct weer vrij'. Als ik hem daarop vraag of hij 'niet *snitchen*' belangrijk vindt, zegt hij dat hij niet eens zijn vijand zou verraden:

'Ik heb nooit gesnitcht, je weet toch? Goddamn 5-0²⁰ vraagt aan mij wie mijn eigen neef is, ik zeg: ik ken hem niet. Dat is mijn eigen neef, ik ken hem niet. Wie is hij? Ik ken hem niet. Terwijl, is een neef van bloed. Niet zelfde achternaam, maar is wel een neef van bloed. Ik zeg: ik ken hem niet: zo'n nigga ben ik. Wie is die? Ken ik niet. Wie is die? Ken ik niet. Ba-ba-ba Crips? Ken ik niet. Wie? Die? Wat? Die? Nee, ken ik ook niet.' (17 mei 2013, interview met Fernando)

Fernando tweet bij herhaling dat zijn doel tijdens een verhoor niet gericht is op vrijkomen, maar dat hij meer genoegen haalt uit het 'gek laten worden van de recherche'. Ook tweet hij dat zijn verklaring tijdens verhoren altijd alleen bestaat uit een combinatie van 'beroep me op me zwijgrecht' en 'ik weet niet wie dat is', waarmee hij via de publieke kanalen van Twitter een bijdrage levert aan 'het vertellen van' de zwijgnorm van niet *snitchen*.²¹ In deze uitingen valt waar te nemen hoe Fernando een bepaalde indruk probeert over te brengen: hij wil vooral laten zien dat hij weet hoe iemand van de straat zich behoort te gedragen. Of, zoals hij in een van zijn rapnummers naar voren brengt: 'never snitch broertje, want de straat hoort het'.

Veel van de (jonge)mannen die ik op straat heb leren kennen werden tijdens mijn veldwerk op enig moment gearresteerd, verhoord of brachten korte of langere tijd door in detentie. Bovendien vond er een aantal concrete geweldsincidenten plaats waarbij centrale figuren uit mijn studie betrokken waren. Quincy 'Sin' Soetosenjo, een lid van de Rollin 200 Crips en tevens aspirant-lid van motorclub Satudarah, werd in augustus 2012 in Amsterdam door vuurwapengeweld om het leven gebracht. Daarnaast was een aantal respondenten als (mede)dader betrokken bij een tweetal zware steekpartijen – waarvan een met een dodelijk slachtoffer. De problematiek rondom *snitchen* manifesteerde zich nadrukkelijk in de nasleep van een van deze steekpartijen. Carlito, een Antilliaanse jongen, werd in deze zaak – waarin tegen de hoofdverdachte zeven jaar werd geëist wegens poging tot moord – aangemerkt als een van de verdachten. Als Carlito kort na zijn aanhouding weer in vrijheid wordt gesteld, verspreidt dit nieuws zich snel op straat in de buurt waar mijn onderzoek zich afspeelde. De invrijheidstelling van Carlito brengt een stroom aan roddels en achterklap op gang. Wanneer een van de oudere leden van de Rollin 200 Crips hoort dat Carlito alweer vrij is, ondanks dat er 34 maanden cel tegen hem geëist zijn, zegt hij: 'Het klinkt als een snitch'. Omdat Carlito nu alweer op vrije voeten is gekomen, wordt aangenomen dat hij 'dan wel gesproken zal hebben'.

Opheldering in deze zaak wordt gegeven door Daniel en Tyrell, twee leden van de Rollin 200 Crips die in dezelfde periode vastzitten vanwege een vechtpartij met twee agenten. In het huis van bewaring treffen zij enkele andere leden van de Crips die in voorarrest verblijven vanwege hun betrokkenheid bij de eerder genoemde steekpartij. Na zijn vrijlating vertelt Daniel dat hij het dossier over de steekpartij heeft gelezen en dat in de verhoorverslagen alles tot in detail werd beschreven door de betrokkenen, alleen zonder dat daarbij namen werden genoemd. Hierop barst een discussie los tussen de aanwezigen.

Zij menen dat 'als je van de straat bent, het beter is om helemaal niets te zeggen'. Wat in dit geval in het oog springt, is dat niet duidelijk wordt wat er nu precies is voorgevallen en wie er nu wel of niet wat heeft gezegd of verklaard. Bovendien lijkt dit van ondergeschikt belang te zijn. Carlito heb ik na dit voorval niet meer in de nabijheid van de Rollin 200 Crips gezien en meermaals werd op straat naar voren gebracht dat hij een *snitch* is. Om aan de malende kracht van deze geruchtenstroom enigszins tegenwicht te bieden, wordt in de dagen na de veroordeling in deze strafzaak een afbeelding geplaatst van een pagina uit het strafdossier.²² Er vallen enkele regels te lezen, waarbij een van de verdachten zich bij herhaling beroept op zijn zwijgrecht. De foto wordt geplaatst op het Twitter-account van Carlito om zo te bewijzen dat hij geen *snitch* is – ondanks dat hierover op straat al lang en breed een oordeel lijkt te zijn gevormd en geveld.

Social media vormen aan de ene kant een podium om de hooggehouden zwijgnorm te presenteren. Aan de andere kant vormen social media een plek waar jongeren elkaar publiekelijk beschuldigen van *snitchen*

Social media vormen aan de ene kant een podium om de hooggehouden zwijgnorm te presenteren. Dit gebeurt in de vorm van tweets als 'fucc²³ a snitch' of 'slice een snitch in the face' of het quoten van *lyrics* uit (inter)nationale rapnummers met een vergelijkbare afkeurende boodschap ten aanzien van *snitchen*. Ook wordt de *snitch* verbeeld als een rat – onder andere met als komisch, maar veelzeggend onderschrift 'Nigga's be like: I'm home my lawyer's a beast' – of wordt de zwijgnorm ge(re)produceerd door afbeeldingen van de drie van oorsprong Japanse apen Mizaru, Kikazaru en Iwazaru die de belichaming vormen van de uitdrukking 'horen, zien en zwijgen'. Aan de andere kant vormen social media een plek waar jongeren elkaar publiekelijk beschuldigen van *snitchen*.²⁴ In een tijdsbestek van 20 minuten wordt door drie verschillende jongeren (A, B en C) de complexiteit rondom *snitchen* inzichtelijk gemaakt:²⁵

A: B. Is een snitch !
B: @A Hoezo snitch !?? wat is dit allemaal ??
A: @B g ik heb die kk verklaring hierso thuis jij bent gek g²⁶ huis aanwijzen alles
B: @A WELKE VERKLARING G ALS JE GOED LEEST ZIE JE WIE WIE SNITCH
A: @B jij bent als eerst verhoord ik heb verklaring van IEDEREEN HIER IEDEREEN !
B: @A IK BEN NIET ALS EERST VERHOORD DAT WAS P NIET IK !! HUN CONFRONTEERDE MIJ MET ALLES EN NOG WAT !!
C: @B en dat C is gestopt met die dingen ik heb nooit iets gedaan in me leven standaard werk wat voor dinge praatje ?
B: @C kill²⁷ hun zeiden jullie namen hoe moet ik daaronder uit komen !! Zovan ja en is key hun leider en allemaal namen G
C: @B g dat kan niet in verklaring staat precies wat sco²⁸ jou vraagt en precies wat je zegt al ga je huilen staat er tussen hakjes (huilt
B: @C OOHW DUS ZE KWAME Zomaar op namen van jullie =S jullie waren gesnitcht door P'
(Twitter-accounts A, B en C, 06-05-2012)

18 Er bestaat niet zoiets als 'de' straatcultuur in Nederland. Bovendien vallen er wezenlijke verschillen waar te nemen tussen hoe straatcultuur in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Nederland wordt beschreven. Voor een vergelijking tussen de Amerikaanse en Britse straatcultuur zie: J. Ilan, *Still playing the game: an ethnography of young people, street crime and juvenile justice in an inner-city Dublin community*, Dublin: Dublin Institute of Technology 2007. Voor een beschrijving van de Nederlandse straatcultuur zie De Jong 2007.

19 H. Copes, F. Brookman & A. Brown, 'Accounting for violations of the convict code', *Deviant Behavior* 2013, p. 841-858.

20 '5-0' wordt gebruikt als verwijzing naar de politie.

21 Wieder 1974.

22 Zie: R.A. Roks, '@Malinowski, heb je ping?', *Kwaa* 2012, p. 40.

23 Leden van de Rollin 200 Crips proberen zoveel mogelijk de lettercombinatie 'ck' in woorden te vermijden, omdat dit een symbolische verwijzing zou zijn naar 'CripKiller', een term die vooral gebruikt wordt door de Bloods, de gezworen vijand van de Amerikaanse Crips. 'Fuck' wordt daarom in dit geval geschreven als 'fucc'.

24 Publiekelijk omdat de jongeren wier activiteiten ik op social media heb gemonitord hun accounts niet beveiligen of afschermen en hun tweets om die reden voor iedereen met een internetverbinding zichtbaar zijn.

25 Deze tekst heb ik zo overgenomen van Twitter en het taalgebruik niet opgeschoond. Ook het bijzondere gebruik van hoofdletters heb ik letterlijk overgenomen. Online wordt het typen van (delen van) zinnen in kapitalen gezien als het equivalent van schreeuwen. Het vormt met andere woorden een manier om een emotionele gelaagdheid aan te brengen in een verder plat stuk tekst.

26 De term 'G', als afkorting voor 'gangsta', moet gelezen worden als iemand die op straat zijn mannetje staat.

27 'Kill' wordt in de straattaal gebruikt voor 'kerel'.

28 Sco2, oftewel scoote, straattaal voor politie.

C verkondigt hierbij online wat de zwijgnorm zou moeten zijn met de uitspraak 'ik heb nooit iets gedaan in me leven standaard werk'. Wat in de bovenstaande beschrijving echter vooral tot uitdrukking komt is dat, ondanks dat de zwijgnorm duidelijk lijkt – niets zeggen tegen de politie – er toch een zekere mate van discussie lijkt te bestaan over wat wel en wat niet aangemerkt dient te worden als *snitchen*. Er lijkt hierbij een onderscheid te bestaan tussen actieve en passieve vormen, waarbij de eerste variant verwijst naar mensen die er openlijk voor uitkomen dat ze hun medewerking hebben verleend aan de politie.²⁹ Op social media gaat de discussie echter vooral over meer passieve vormen van *snitchen*, waarbij jongeren aangeven tijdens verhoren te worden geconfronteerd met allereerste beschuldigingen van meer actieve *snitches*.

De praktijk van verhoren door de politie lijkt voor velen anders te verlopen dan dat zij daarover op straat naar voren brengen

In het licht van bovenstaande discussie is het niet verwonderlijk dat vrijwel iedereen die ik over dit onderwerp heb gesproken zelf een keer *gesnitcht* is.³⁰ Oftewel: niemand zegt het te doen, maar iedereen heeft vervelende ervaringen met anderen die over hen hebben gesproken met de politie. De praktijk van verhoren door de politie lijkt voor velen anders te verlopen dan dat zij daarover op straat naar voren brengen. Niet *snitchen* dient met andere woorden niet gezien te worden als een straatcode, maar neemt eerder de vorm aan van wat Goffman een 'performance' noemt.³¹ 'Back stage', tijdens verhoren met de politie, wordt er meer verteld, verklaard en toegegeven dan dat er 'front stage', op straat, op social media en in rapnummers wordt beweerd. Social media bieden in dezen een podium om beschuldigen omtrent *snitchen* van context en uitleg te voorzien, maar kunnen in veel gevallen niet voorkomen dat er offline al een oordeel geveld is. Vermoedens en geruchten rondom *snitches* worden op straat en online ge(re)produceerd en hebben vanwege het hardnekkige stigma van het zijn van een *snitch* negatieve gevolgen voor iemands reputatie. Op straat wordt hier vervolgens niet alleen over gesproken, maar wordt op basis van speculaties en halve waarheden gereageerd en gehandeld. Dit kan vervolgens gewelddadige consequenties hebben.³²

4 'Never snitch broertje, want de straat hoort het?'

In deze bijdrage lag de nadruk op de rol van *snitchen* binnen de informele netwerken op straat waarin jongeren zich begeven. Op straat, maar ook in populaire media en in rapnummers, wordt het beeld gepresenteerd dat zwijgen tijdens verhoren, of in interactie met de politie, onderdeel uitmaakt van een gedeelde code: 'never snitch broertje, want de straat hoort het'. Niet *snitchen* kan daarmee gezien worden als een gedragsnorm binnen de straatcultuur. Deze bijdrage illustreert echter dat lang niet iedereen zich ook daadwerkelijk houdt aan deze hooggehouden zwijgnorm. Eerder lijkt niet *snitchen* een rol te spelen in de constructie en communicatie van identiteit. 'Never snitch broertje, want de straat hoort het' lijkt daarmee meer iets dat jongeren tegen elkaar vertellen, dan dat zij tijdens politieverhoren handelen naar de richtlijnen van deze straatcode.

'Never snitch broertje, want de straat hoort het' lijkt meer iets dat jongeren tegen elkaar vertellen, dan dat zij tijdens politieverhoren handelen naar de richtlijnen van deze straatcode

In dit artikel heb ik een aspect willen belichten dat een beeld geeft van mijn bredere onderzoek en dat bovendien, in een overwegend criminologisch proefschrift, enigszins een relatie heeft met de juridische praktijk. Deze bijdrage illustreert dat de praktijk van verhoren zich voor velen een stuk lastiger toont dan wordt uitgedragen en voorgehouden op straat. Jongeren menen daarbij slimmer te zijn dan de politie, hen tijdens verhoren in de maling te kunnen nemen en op die manier opsporingsonderzoeken te frustreren. Tijdens dit onderzoek is geen zicht gekregen op het daadwerkelijk verloop van verhoren, hoewel het aannemelijk is dat daar meer verklaard wordt dan menigeen op straat beweert. Bovendien dringt de vraag zich op in hoeverre een beroep op het zwijgrecht tijdens lopende strafzaken daadwerkelijk effect sorteert voor de verdachten. In het meer systematische analyseren van verhoren³³ ligt een uitdaging om een verdieping aan te brengen in onderzoek naar *snitchen*.

29 Een vergelijkbaar punt wordt naar voren gebracht door Rosenfeld, Jacobs & Wright 2003, p. 303-304.

30 Rosenfeld, Jacobs & Wright 2003, p. 298.

31 E. Goffman, *The presentation of self in everyday life*, Harmondsworth, Middelsex: Penguin Books 1959.

32 Dit punt wordt ook gemaakt door De Jong 2007, p. 156.

33 W.J. Verhoeven, 'Mediëren verhoortechnieken de verandering in verklaringsbereidheid van verdachten?', *Tijdschrift voor Criminologie* 2015, p. 10-38. Het onderzoek van Verhoeven biedt een mooi voorbeeld van het systematisch analyseren van verhoren. Op basis van 166 geanalyseerde verhoren laat hij zien dat er in een derde van deze gevallen wordt gezegd aan het begin van het verhoren. Daarnaast beschrijft hij dat de verklaringsbereidheid naarmate het verhoor vordert, afneemt. Aan het einde van het verhoor zweeg 41,6% van de verdachten. Bovendien blijkt uit de analyse van Verhoeven dat verdachten die aan het begin van het verhoor zwijgen, minder vaak van verklaringsbereidheid veranderen dan verdachten die aan het begin van een verhoor een verklaring afleggen over het delict. Deze verdachten bleven, met andere woorden, zwijgen.